בג א מיי׳ פ״ג מהלכוח

טוש"ע ח"מ סי" שסג סעיף ו: בוד ב מי" פ"ג מהלכות

סמג עשין עג טור ש״ע ח״מ סי״ שסג סעיף ט

וסעיף י:

יסעיף... מה ג סמג עשין נ: מו ד ה מיי׳ פ״ג מהל׳

סמג עשין סו טוש"ע ח"מ סי" שלא סעיף ט:

בזו ו טוש"ע שם סעיי י:

רבינו חננאל (המשך)

רחב הרחבה ו' אמות ובמקום אחר ד' אמות

ובאותן ב' אמות פתח פתוח לחנות ובה פירות

והבהמה בדרך הילוכה פשטה ואכלה מאותו

הפתח בלא חזרה והשן

. ברשות הרבי׳ בלא שינוי

פטורה. ואשכחן בתלמוד

ארץ ישר׳ רב אמ׳ עקמה

צוארה ואכלה, משלמת

שנהנת. תיפתר בשהיה

שמונות. וניפונו בשהיה חמור טעון גדיים ובשעת עברתן פשטו צואריהן ואכלו מפתח החנות. פי׳

לפי דרכם אכלו הגדיי

כלא עקימת הצואר, ועל בלא עקימת הצואר, ועל

. כגוז זה שנינו מה שנהנת.

. שהזיקה מפתח החנות משלמת מה

נוקי ממון הלכה ט

גזילה ואבדה הלכה ט

א) לקמן לז. [ע"ש ב"מ סד:], ב) סוטה מח., ג) ולקמן נ.ן, ד) וכן פרש"י

תורה אור השלם ו. נִשְאַר בְּעִיר שַׁמָּה. וּשְאִיָּה יֻבַּת שָׁעַר:

הגהות הב"ח (h) רש"י ד"ה אקילקלמא אשפה. נ"ב וכן הוא במס׳ ע"ו דף כח ע"ח ובהוריות :לף יב ע״ל

גליון הש"ם נמ' קסבר בור ברשותו חייב. עי׳ לקמן דף כח ע״ב תוס׳ ד״ה הנ״מ:

מוסף רש"י

כהדיוט מדעת דמי. שהקדש מונח למעול לכל הבא ואין מוחה בידו ורחמנא אמר מאן דמתהני למעול ורחמנא ידע (ב"ם פחם. ושאיה יוכת שער. לשון בית השחה מחין יושב ומתוך כך שעירים מרקדים שם ומנגחין וכותתין את שערים וכותלי בית שחין שנהים וכותה פית שחן אדם דר נתוכה (לקמן צו.). ביתא מיתבא יתיב. זה הדר בתוכה ההנהו לבית זה שהוא מיושב בדיורין. ימיב, אינו חרב, לפי שהדר

בתוכה עם ומשפין סדקיה

רבינו חננאל כהדיוט מדעת דמי, וחייב. ובהדיוט שלא מדעת, קיימ׳ לן חצר דלא ין כו ין יובו. קיימ׳ לאוגורא פטור, שנ׳ י ושאייה יוכת שער. **השוכר** בית מראובן ונמצא אותו הבית כי לשמעו' הוא. משלם הדר בו שכירות לשמעו׳, וכן השוכר בית מבעלי העיר ונמצאו בעלים משלם השכירות לבעליו. ההוא גברא דבנא אפדנא אקילקילתא דיתמי מיניה, להשתלם השכירות ממנו. לימ' קסבר הדר בחצר חבירו בלא דעתו צריך להעלות שכר. לא, אלא משום דמעיקרא קרמנאי הוו יתבי בההוא קילקילתא והוו יהבי ליתמי דבר מועט. ואמ׳ ליה ר׳ נחמן זיל פייסינהו לית ר׳ נחמן זיל פייסינהו ליתמי. לא אשגח ביה, ואגבא לאפדנא מיניה. מתני'. מצידי הרחבה משלמת מה שהזיקה. אמ׳ רב ובמחזרת, כגון שיש חנויות פתוחות בצדדין שלרשות הרבים והיתה מהלכת ומחזרת ראשה ואוכלת. ושמואל אמ׳ אפי׳ מחזרת פטורה ומשלמת מה שהזיקה, היכי משכחת לה כגון דשבקה לרחבה ואזלה וקם בצידי רחבה. דרב ממתני׳ מפתח החנות משלמת מה שנהנת. מאי שנהנת אבל מה שהזיקה לא. ופריק, מתני' כגון דקיימ' זה פתח החנות בקרן זוית, כגון שהיה

אין לריך להעלות לו שכר. ועוד אמר אבא מרי דהשוכר בית מראובן בהדיובי מדעת דמי. פ״ה דדעת שכינה איכא וקשה דשלא כו׳ ונמצאת בית של שמעון והוא שכרה מראובן מעלה שכר לשמעון: מרתי. בתמיה. כלומר תרתי מילי קאמר דסתרן אהדדי דהאי דשכר בית שמעון מראובן הוה ליה דר בחצר שמעון שלא מדעת שמעון שלא יהנה אדם בלא מעילה: דיהבי דהו דיתמי דבר מועמ.

וקאמר לריך להעלות לו שכר ורישא האמר אין לריך: הא דקיימא לאגרא. מעלה שכר לשמעון דהוה ליה זה נהנה וזה חסר: הדר בחלר חבירו. דלא קיימא לאגרא שלא מדעת אין לריך להעלות שכר: שנחמר ושחיה יוכת שער. שד ששמו שאיה מכתת שער בית שאין בני אדם דרין בו והלכך זה שעמד בו ההנהו. לישנא אחרינא בית שהוא שאוי ויחיד מאין אדם יוכת שער מזיקין מכתתין חותו: ביתה מיתבה יתיב. בית שהוא מיושב בדירת בני אדם יתיב ישובו קיים לפי שהדרין בתוכו רוחין מה שהוא לריך ומתקנין אותו: דקמשחמש בו. בעל הבית בליבי ותיבנא שהיו עליו ותבנו בתוכו וזה הלך ודר בו משום שאיה ליכא הואיל ומשתמשין בו משום ביתה מיתבה איכא דאין זה ישוב וזה שדר בו יפה עשה וההנהו: אקילקלמא. (א) אשפה דמתרגמינן אקילקלתא מאשפות ירים אביון (מהלים קיג): קרמנאי. שם אומה. ל"א קדמונאי קדמונים היו יושבין בו ומעלים שכר ליתומים והוה ליה קיימא לאגרא: אמר רב ובמחורת. רחשה מרחבה ללידה של רחבה ואכלה פירות קתני מתניתין דמשלמת מה שהזיקה אע"ג דכולה קיימא ברחבה: פטורה. הואיל וגוף הבהמה קאי ברחבה דאורחה הוא להחזיר ראשה ושן ברה״ר היא: וקמה בלידי רחבה. שחין דרך שוורים ללכת שם הלכך לאו כר״ה דמי: באפי נפשה. לאו אמתניתין: מחורת. שהחזירה ראשה ואכלה בלידי רחבה: פשיטא במחורת. דהא פתח חנות בתוך הרחבה ליכא ולא משכחת לה אלא במחזרת והתני מה שנהנית כו': דקיימא. חנות בקרן זוית כגון מבוי קטן הכלה במבוי גדול וקיימא חנות בראש מבוי קטן ומשוך קלת כלפי פנים וכשנכנסה בהמה ממבוי גדול לקטן פגעה בפירות מיד דרך הלוכה דלאו מחזרת

מבוי קטן נדול

היא: כ"ע לא פליגי דחייב. דלא היה לה להחזיר ראשה לנידי רחבה: במקצה מקום. שכנס לתוך שלו ובנה והניח מקרקעו לרה"ר ושטח שם פירות ונכנסה שם בהמה דרך הלוכה ואכלתן: לימא. רב ושמואל בחופר בור ברשותו והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו קמפלגי ובפלוגתא דרבי ישמעאל ור"ע דפליגי בה להמן בפרק שור שנגח את הפרה (דף מט:) דרב סבר חייב ומשום הכי פטורה הך בהמה דוה ששטח שם פירותיו הוה ליה כמו בור שאם הוחלקה בהן

בהמה חייב שהרי הפקיר רשותו הלכך לא היה לו לעשות כן וקי"ל בהמניח את הכד (לקמן דף ל.) כל המקלקלין ברשות הרבים שהזיקו חייבין לשלם וכל המחזיק בהן זכה: **ושמואל סבר פטור**. הלכך בהמה שאכלתן חייבת שהרי ברשות עשה ורשות הרבים נמי לא הוי שאין זה דרך הילוכה: בעלמא

מדעתו לאו דוקא אלא אורחיה דמילתא נקט וה"ה מדעתו אלא נראה כהדיוט מדעת דמי כלומר דדעת שכינה איכא

ומחמת כן חייב לשלם מה שנהנה אע"פ שלא חיסר כל כך וכן מוכח כולה שמעתין כדאמרינן לעיל משום שחרוריתה דחשייתה:

ובמחזרת. פי׳ בקונטרס

דדוקה במחורת אבל אכלה בלא חיזור כגון שנידי הרחבה בולטין ואכלה מאותה בליטה משלמת מה שנהנית בפיידי אחר של רש"י פירש דמחזרת חייבת משום קרן דמשונה הוא וקשה לפירושו דלעיל אמרינן כיון דאורחיה למיכל ליפתא אורחיה נמי לסרוכי ולמיסק הכא נמי אורחיה לחזור ואפילו לעלות בלידי רחבה ועוד דמשלמת מה שהזיהה משמע נ״ש ועוד דמשמע בסמוך דחיובא דמקצה מקום לרה"ר כחיוב מחזרת ונראה לר"י דלידי רחבה חשיבי חלר הניוק שכל אחד יש לו רשות להניח פירותיו כנגד פתח ביתו בלידי רחבה ולרב אפילו במהום שיכול לאכול בחיזור חשיב חצר הניזק וחייבת נזק שלם מטעם שן ולשמואל מקום שיכולה לאכול בחזרה חשיב

לה כרשות הרצים: מפתח החנות. הן תריפי החנויות שמניחין לפני

החנויות כשפותחין אותן ונותנין שם פירות: מה שנהנית. לא רלה להעמיד כגון שפתח החנות בולט לחוך הרחבה ויכולה לאכול בלא חיזור דמודה רב דפטור לפי שאין דרך החנות להיות בולט כל כך:

דקייםא בקרן זוית. כגון

מבוי עקום וכשמגעת לעקמומיתה קודם שתפנה ללד אחר אוכלת מפתח החנות כנגדה בלא חיזור ובתוך החנות משלמת מה שהזיקה אע"פ שאוכלתן בלא חיזור דחצר הניזק ממש הוי ובירושלמי משני הך פירכא דמפתח החנות אליבא דרב כגון שהיה חמור טעון גדיים ובשעת עמידתו פשטו לואריהן ואכלו לפ״ה אתי שפיר דלגבי חמור שאוכל בחיזור חשיב קרן ולגבי גדיים דאכלי כי אורחייהו חשיב שן ולפי׳ ר״י ל״ל דכל מה שהגדיים יכולין להגיע ולאכול חשיב רה"ר אפילו לחמור שאין יכול לאכול בלי חיזור כי זה דוחק לומר דגבי חמור חשיב חלר הניזק ולגבי גדיים שעל גביו חשיב רשות הרבים: בי פליגי במקצה מקום בו'. שכנס לתוך שלו והניח מקרקעו לבני רה"ר ולא שהפקיר רשותו דא"כ הוי רה"ר גמור אלא הניח לשטוח שם פירותיו אבל כ"ז שאין פירות שם יש רשות לבני רה"ר להלך שם ומסקינן פלוגתא דרב דאמר דחשיב שן ברה״ר אפילו אין יכולין לאכול בלא חיזור דלא דמי למחזרת בלידי הרחבה דחייב דלידי הרחבה הם גבוהים ורחבים ומובדלים ממנו וחשובים חלר הניזק אבל מקלה

מקום שוה הוא לרשות הרבים ושמואל אמר חייבת משום שהפירות מונחין ברשותו והוי חלר הניזק אף על פי שיש רשות לבהמות לדרוס אללה: דרב סבר בור ברשותו חייב. ולכך פטור דחשיב כמו כורה בור שאם הוחלקה בהמה באותם פירות חייב הלכך כל הקודם זכה כדין תקלה ברשות הרבים כדפירש

בעלמא

כגון זה שנים כוה שנהנה. איכא דאמרי מחזרת כולי עלמ׳ לא פליגי דחייב, כי פליגי במקצה מקום מרשותו ונתן בו פירות והניחה הבהמה הרבים והלכה לה אל הפירות ואכלתם. רב אמ׳ פטור כרשות הרבים הוא חשוב ושז ברשות הרבי׳ פטור. לרב ואלו חפר (בו) [בור] במקום זה שהקצהו לרשות הרבי׳. פרון שהכניס כתלי חצירו בפנים והניח מחצירו מקום משוה לרשו' הרבי' בלא מחיצה, ונפל באותו הבור שור, חייב בעל המקום ההוא שחפר בור . באותו מקום כי כחופר (בו) [בור] ברשות הרבים דמו. ושמואל אמ' מקצה (מקצה) מקום מרשותו לרשו׳ הרבי׳ כי האי גוונא חייב, שהרי לא הפקירו וכחצירו הוא, והשור שאכל פירות באותו מקום

שאכל פיזות ב..... חייב כי שן ברשר הניזק חייבת. ואמרי׳ אהכי, וכן

אלו חפר באותו מקום

שהקצה מרשותו ונפל

שחקבור כוו שוונו הבור, שמה שור פטור בעל הבור, דיכיל למימר ליה תורך

. ברשותי מאי בעי. **ופשטינו** 

כהדיום מדעת דמי שלח ליה רבי אבא בר זבדא למרי בר מר בעי מיניה מרב הונא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר או לא אדהכי נח נפשיה דרב הונא א"ל רבה בר רב הוגא הכי אמר אבא מרי משמיה דרב "אינו צריך להעלות לו שכר והשוכר בית מראובן מעלה שכר לשמעון שמעון מאי עבידתיה הכי קאמר נמצא הבית של שמעון מעלה לו שכר תרתי יהא דקיימא לאגרא הא דלא קיימא לאגרא אתמר נמי א"ר חייא בר אבין אמר רב ואמרי לה אמר ר' חייא בר אבין אמר רב הוגא הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר והשוכר בית מבני העיר מעלה שכר לבעלים בעלים מאי עבידתייהו הכי קאמר נמצאו לו בעלים מעלין להן שכר תרתי הא דקיימא לאגרא הא דלא קיימא לאגרא אמר רב סחורה אמר רב הונא אמר רב הדר בחצר חבירו שלא מדעתו אין צריך להעלות לו שכר משום שנאמר יושאיה יוכת שער יאמר מר בר רב אשי לדידי חזי ליה ומנגח כי תורא רב יוסף אמר ביתא מיתבא יתיב מאי בינייהו איכא בינייהו דקא משתמש ביה בציבי ותיבנא יההוא גברא דבנה אפדנא אקילקלתא דיתמי אגביה רב נחמן לאפדניה מיניה לימא קסבר רב נחמן הדר בחצר חבירו שלא מדעתו צריך להעלות לו שכר ההוא מעיקרא קרמנאי הוו דיירי ביה ויהבי להו ליתמי דבר מועם א"ל זיל פייסינהו ליתמי ולא אשגח אגביה רב נחמן לאפדניה מיניה: כיצד משלמת מה שנהנית וכו': אמר רב ובמחזרת ושמואל אמר יאפילו מחזרת נמי פטור ולשמואל היכי משכחת לה דמחייב כגון "דשבקתה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשה מחזרת רב אמר חייבת ושמואל אמר פטורה ולשמואל משלמת מה שהזיקה היכי משכחת לה דמחייבא כגון רשבקה לרחבה ואזלה וקמה בצידי רחבה

מתיב רב נחמן בר יצחק מפתח החנות

משלמת מה שנהנית היכי משכחת לה פשימא

במחזרת וקאמר (מר) מה שנהנית מה שנהנית

אין מה שהזיקה לא הוא מותיב לה והוא

מפרק לה דקיימא בקרן זוית איכא דאמרי מחזרת כולי עלמא לא פליגי דחייבת כי

פליגי במקצה מקום מרשותו לרשות הרבים

והכי אתמר אמר רב ל"ש אלא מחזרת אבל

ימקצה מקום מרשותו לרה"ר פמורה ושמואל

אמר אפילו מקצה מקום מרשותו לרשות

הרבים חייבת לימא בבור ברשותו קמפלגי

רב דאמר פמור 9 קסבר יבור ברשותו חייב

ושמואל דאמר חייב קסבר בור ברשותו

פמור אמר לך רב לעולם אימא לך

בקונטרס ובהמה שאכלה פטורה ורב לטעמיה דאמר בפרק המניח (לקמן דף ל:) זכה בין בגופן בין בשבחן ואין לתמוה איך מפטר מפירות